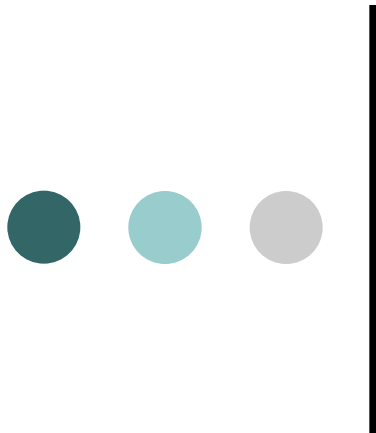

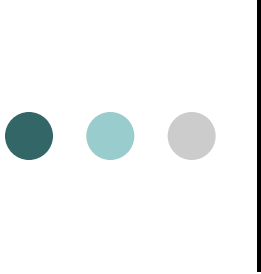
ЗМ4

Технічне регулювання в
Україні. Система
стандартизації, тенденції
розвитку і змін.

Законодавче і нормативне
регулювання.

С.Г.Буравченко, канд.архітектури,
Заст. Директора ДП “УКРГДПІЦИВІЛЬБУД”, заст.
голови ТК 313 “Житлове будівництво”

Технічне регулювання в Україні. Система стандартизації, тенденції розвитку і змін. Законодавче і нормативне регулювання

□ ЗМ4

□ Основні тези:

- - загальнодержавні вимоги в ЗУ «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»;
- - чинний Технічний регламент будівельних виробів, будівель і споруд та підготовлені законодавчі зміни;
- - Технічні регламентні умови, механізм впливу на безпеку і надійність об'єкту;
- - державні будівельні норми, чинна система та її розвиток;
- - обов'язковість і добровільність нормативних актів і документів.

Поняття технічного регулювання на основі аналітичного огляду **SNIP innovative technologies**

Грамотно налагоджена та працездатна система технічного регулювання є фундаментом культури будівництва. Вона встановлює мінімальні вимоги до всіх об'єктів і суб'єктів будівельної діяльності та залучає механізми контролю дотримання цих вимог і оцінки нормативної відповідності об'єктів і суб'єктів регулювання. Система технічного регулювання має на меті соціально значущу мету. Зокрема, вона дозволяє задовольняти очікування суспільства від продуктів будівельної діяльності – будівель і споруд, і матеріалів і виробів, що застосовуються в ній – у відношенні їх фізичної, санітарної та екологічної безпеки.

Поняття технічного регулювання на основі аналітичного огляду **SNIP innovative technologies**

Крім того, грамотно організована система технічного регулювання створює сприятливі умови для економічного розвитку та процвітання населених пунктів шляхом підтримки балансу між приватними інтересами з точки зору отримання прибутку з об'єктів нерухомості та суспільними інтересами забезпечення безпеки цих об'єктів у цілому і кожного з цих компонентів зокрема.

Людські ресурси

- Культура будівництва не може бути створена та підтримувана без висококласних фахівців – розробників будівельних норм, учених, випробовувачів, службовців органів будівельного нагляду та контролю, архітекторів, інженерів, будівельників, монтажників і фахівців інших професій, задіяних у будівельній галузі та суміжних галузях.

Наявність кваліфікованих кадрів є результатом стрункої системи фахової підготовки, що включає отримання фахівцями середньої та вищої технічної освіти, ліцензування професійної діяльності, а також підтримка та підвищення професійного рівня фахівців протягом їх трудової діяльності.

ФАКТОРИ

Системи технічного регулювання

- ▣ **Правова система** держави чи союзу держав, яка здійснює технічне регулювання будівельної діяльності на своїй території.
Роль держави. Політика і ступінь участі органів державної влади (законодавчих, виконавчих і судових) в нормуванні, стандартизації й оцінці відповідності продукції, послуг і процесів вимогам закону, технічних регламентів і стандартів.
Ресурси. Наявність, доступність і використання в будівництві національних, регіональних або іноземних ресурсів, включаючи природні, фінансові, матеріальні, людські та виробничі ресурси.
Міжнародна торгівля. Ступінь участі виробничих сил і ресурсів країни та регіону в міжнародній торгівлі, що виражається в імпорті/експорті капітала, трудових ресурсів, продукції та послуг.

ПОНЯТТЯ

Системи технічного регулювання

- **Технічне регулювання є методом нетарифного регулювання ринку. На відміну від тарифного регулювання, яке передбачає застосування митних зборів, податків, квот на імпорт/експорт, субсидій, заборон і обмежень до товарів, які перетинають кордон держави або єдиного митного простору, технічне регулювання використовує комплекс правових, адміністративних і організаційних заходів для регулювання технічних аспектів товарів і умов їх обігу на ринку.**

Технічне регулювання також установлює правила та дозволяє контролювати горизонтальні відносини між рівноправними суб'єктами товарообігу та вертикальні відносини між регульованими та регулюючими.

Так само як і тарифні методи регулювання, технічне регулювання може слугувати як інструментом економічної політики *протекціонізму*, так і інструментом заохочення міжнародної торгівлі.

ПОНЯТТЯ

Системи технічного регулювання

- **Технічне регулювання є методом нетарифного регулювання ринку. На відміну від тарифного регулювання, яке передбачає застосування митних зборів, податків, квот на імпорт/експорт, субсидій, заборон і обмежень до товарів, які перетинають кордон держави або єдиного митного простору, технічне регулювання використовує комплекс правових, адміністративних і організаційних заходів для регулювання технічних аспектів товарів і умов їх обігу на ринку.**

Технічне регулювання також установлює правила та дозволяє контролювати горизонтальні відносини між рівноправними суб'єктами товарообігу та вертикальні відносини між регульованими та регулюючими.

Так само як і тарифні методи регулювання, технічне регулювання може слугувати як інструментом економічної політики *протекціонізму*, так і інструментом заохочення міжнародної торгівлі.

Цілі технічного регулювання

SNIP inovative technologies

- Загальні цілі та принципи сучасного технічного регулювання, якими повинні керуватися учасники міжнародної торгово-економічної діяльності, закладені в міжнародній *Угоді про усунення технічних бар'єрів у торгівлі*, яка є наріжним каменем *Всесвітньої торгової організації* [WTO 1995].
- Серед **цілей** технічного регулювання, перерахованих в Угоді, зокрема такі:
 - **забезпечення національної безпеки;**
 - **попередження дій, що вводять в оману споживачів;**
 - **охорона здоров'я та життя людей;**
 - **охорона життя та здоров'я рослинного та тваринного світу;**
 - **охорона природи;**
 - **інші цілі (включаючи забезпечення якості, гармонізація технічних вимог, створення сприятливих умов для торгівлі).**

Роздержавлення системи технічного регулювання

на основі аналітичного огляду
SNIP innovative technologies

- *Роздержавлення* системи технічного регулювання – зниження ролі держави в управлінні процесами технічного регулювання шляхом передачі державних функцій приватному сектору – давно перестало бути тенденцією і стало, з ряду об'єктивних політичних і економічних причин, частиною державної політики в більшості економічно розвинених країн Північної Америки, Європи, Азії та Тихоокеанського регіону.

Найбільш суттєвими наслідками реформ національних систем технічного регулювання є лібералізація торгово-економічної діяльності і, найголовніше, відмова держави від монополії на технічне регулювання ринків, яка історично склалася, і перехід до системи **саморегулювання**.

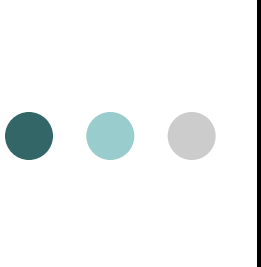
□

Роздержавлення системи технічного регулювання

на основі аналітичного обзору
SNIP inovative technologies

- Яскравим прикладом практичного застосування принципу технічного саморегулювання є взаємовідносини органів державної влади (і на д державної влади у випадку Європейського Союзу) з органами із стандартизації. Практично в усіх економічно розвинених країнах, органи із стандартизації - як національні (AFNOR, ANSI, BSI, DIN та ін.), так і галузеві (ASTM, ASCE, ASME, ICC, IEEE, NFPA та ін.) – є недержавними саморегулювальними організаціями. Держава перебуває з розробниками в партнерських відносинах з чітким розподілом праці, де держава залишає за собою повноваження з формулювання *правового компонента* норм, а на розробників стандартів покладаються функції формулювання *технічного компонента* норм, які в рамках технічного регулювання встановлюють кількісні й якісні критерії оцінки об'єктів нормування. З метою надання технічному компоненту законної сили, він включається за посиланням у правовий компонент законодавства.

Завдання створення Єдиної системи технічного регулювання в Європі

□ На сьогодні найбільш амбіційною та масштабною є програма Європейського Союзу зі створення єдиного ринку на європейському континенті, яка передбачає гармонізацію національного будівельного законодавства країн-членів Союзу. Понад 30-річні зусилля зі створення єдиних для Європейського Союзу будівельних норм і правил виявились у розробленні **Єврокодів** – комплекту модельних (взірцевих) стандартів для застосування в будівництві – які покликані замінити національні норми країн-членів Союзу. Проте *Єврокоди* далекі від того, щоб їх можна було вважати повним комплектом будівельних норм і правил, оскільки предметна галузь *Єврокодів* обмежується розрахунком несучих конструкцій будівель і споруд. Навіть після завершення адаптації *Єврокодів* в якості національних стандартів, кожна країна-член Союзу буде продовжувати виконувати свої власні, національні норми та правила, що стосуються інших аспектів будівництва, включаючи протипожежні й інженерно-технічні системи.

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 305/2011

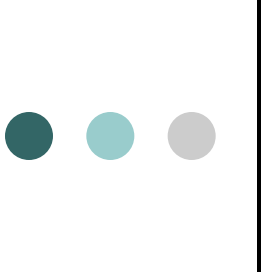
ЄВРОПЕЙСЬКОГО

ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ

□ Регіональні стандарти

□ Регіональним документом вважається документ, який “адаптований регіональною організацією із стандартизації і до якого забезпечений широкий доступ” [ISO/IEC 2].

Прикладами регіональних стандартів є австралійсько-новозеландські стандарти AUS/NZS, стандарти ГОСТ, які випускаються під егідою *Міждержавної ради із стандартизації, метрології та сертифікації* (МГС) – регіональної організації СНД із стандартизації; європейські стандарти EN і стандарти інших регіональних організацій і консорціумів із стандартизації.

Завдання створення Єдиної системи технічного регулювання в Європі

на основі аналітичного обзору
SNIP inovative technologies

- Повноцінна, працездатна система технічного регулювання в будівництві складається з трьох компонентів, які є загальними системними компонентами всіх національних систем технічного регулювання економічно розвинених країн:

1. Нормативна база будівельної галузі.

2. Система нагляду та контролю виконання будівельного законодавства.

3. Система оцінки та підтвердження відповідності об'єктів і суб'єктів технічного регулювання вимогам будівельного законодавства та стандартів, які витікають з нього.

□

Ієрархія нормативних документів (Європа)

Обов'язкові

**Регламент
ЕС №
305/2011**

Встановлює **ОСНОВНІ** вимоги з безпеки споруд (**СУТТЄВІ** характеристики для виробів)

Єврокоди

Замінюють національні зводи правил з проектування і забезпечують уніфікацію

Добровільні

Міжнародні, європейські та національні стандарти на продукцію

Стандарти організацій (в т.ч. - альтернативні рішення)

Нотифіковані органи

Методичні розробки, настанови, рекомендації (бізнес-асоціації, інститути, бюро та інше)

Виконавча документація підприємств (виробничі інструкції, технологічні карти та інше)

Продукція (роботи, послуги) підприємств

Поняття технічного регламента

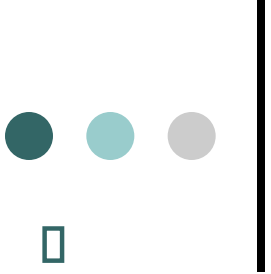
- ▣ *Угода ВТО про технічні бар'єри в торгівлі* трактує **технічний регламент** [англ. technical regulation] як “документ, у якому задаються характеристики продукції або пов'язаних з продукцією процесів і методів її виробництва, включаючи адміністративні положення, дотримання яких є обов'язковим” [WTO 1995]. Технічний регламент також може містити визначення термінів і вимоги до позначень, упакуванню та маркуванню, що стосуються даного виробу та пов'язаних з ним процесів і методів виготовлення.

Керівництво ІСО/МЕК визначає термін **технічний регламент** як особливу категорію нормативного документу, “що встановлює обов'язкові, такі, що мають силу закону правила та встановлені органом, який має “законодавчу владу та права”.

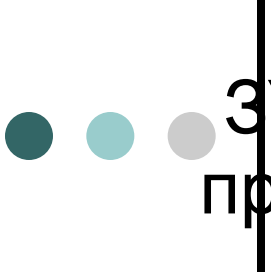
Поняття технічного регламенту в законодавстві Євросоюзу

У законодавстві Європейського Союзу термін “технічний регламент” вживається з метою узагальненого позначення будь-якого документа національного рівня, який містить у собі обов’язкові вимоги до продукції. Наприклад, у контексті Директиви 83/189/ЕЕС від 28 березня 1983 року (Сьогодні є чинною Директива № 305/2011) , “технічний регламент” і “стандарт” – це одне й те саме (обидва є “технічними умовами” [англ. **Technical specification**]). Різниця між цими категоріями документів полягає лише в їх правовому статусі. А саме, застосування технічних регламентів обов’язкове, у той час як стандарти призначені для добровільного застосування. У цьому сенсі технічний регламент може набувати будь-якої форми – наприклад наказу, постанови, розпорядження або листа органу центральної виконавчої влади – за умови, що цей документ містить о б о в ‘я з к о в і, а не добровільні вимоги до рівня якості, робочих характеристик, безпеки або розмірів об’єкту, який регулюється.

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 305/2011 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ

- від 9 березня 2011 року, який встановлює гармонізовані умови для розміщення на ринку будівельних виробів та скасовує Директиву Ради 89/106/ЄЕС
- ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО БУДІВЕЛЬНИХ СПОРУД
- 1. Механічний опір і стійкість
- 2. Безпека у разі пожежі
- 3. Гігієна, здоров'я та навколишнє середовище
- 4. Безпека та доступність у використанні
- 5. Захист від шуму
- 6. Енергозбереження й утримання тепла
- 7. Рациональне використання природних ресурсів.
- **Підкреслено** нові вимоги відносно Директиви 83/189/ЄЕС.

ЗУ «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» (01.12.2005 № 3164-IV)

- **Технічне регулювання** - правове регулювання відносин у сфері встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем і послуг, персоналу та органів, а також перевірка їх дотримання шляхом оцінки відповідності та/або ринкового нагляду;
- **технічний регламент** - закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва..

Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» (01.12.2005 № 3164-IV)

Стаття 9. Технічні регламенти

1. **Цілями прийняття технічних регламентів є захист життя та здоров'я людей, тварин і рослин, охорона довкілля та природних ресурсів, забезпечення енергоефективності, захист майна, забезпечення національної безпеки та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача (користувача) в оману.**

Стаття 11. Відповідність продукції вимогам технічних регламентів

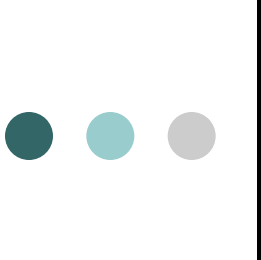
1. Відповідність введеної в обіг, наданої на ринку або введеної в експлуатацію в Україні продукції вимогам усіх чинних технічних регламентів, які застосовуються до такої продукції, є обов'язковою, за винятком випадків, визначених абзацами другим та третім частини першої цієї статті.

ЗУ «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» (01.12.2005 № 3164-IV)

Загальні принципи

□ Стаття 26. Порядок прийняття рішення щодо еквівалентності іноземних та українських технічних регламентів

- Оцінка еквівалентності іноземного технічного регламенту з відповідним українським технічним регламентом проводиться робочою групою, створеною Оцінка еквівалентності іноземного технічного регламенту з відповідним українським технічним регламентом проводиться робочою групою, створеною центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері технічного регулювання Оцінка еквівалентності іноземного технічного регламенту з відповідним українським технічним регламентом проводиться робочою групою, створеною центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері технічного регулювання, на основі обов'язкового аналізу відповідних міжнародних та національних стандартів,

ЗУ «Про стандартизацію» (05.06. 2014 № 1315-VII)

- ▣ *нормативний документ* - документ, що встановлює правила, настанови чи характеристики щодо діяльності або її результатів
- ▣ *регіональний стандарт* - стандарт, прийнятий регіональною організацією стандартизації і доступний для широкого кола користувачів;
- ▣ *стандарт* - нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня

Чинний ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ будівельних виробів, будівель і споруд за постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2006 р. N 1764

. Технічний регламент розроблений з урахуванням вимог Директиви Ради Європи 89/106/ЄЕС від 21 грудня 1988 р. про зближення законів, підзаконних актів та адміністративних положень держав-членів стосовно будівельних виробів і визначає основні вимоги до будівельних виробів (далі - вироби), будівель і споруд (далі - споруди) щодо забезпечення безпеки життя і здоров'я людини, безпеки експлуатації, механічного опору та стійкості, пожежної безпеки, економії енергії, захисту навколишнього природного середовища, а також процедури оцінки відповідності виробів установленим вимогам та порядок їх застосування.

Чинний ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ будівельних виробів, будівель і споруд за постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2006 р. N 1764

. 11. Основними вимогами до споруд є:

1) забезпечення механічного опору та стійкості.

Навантаження на споруду під час зведення та експлуатації не повинне призводити до руйнування її в цілому чи окремих її частин і деформації, більшій за ту, що допускається будівельними нормами;

2) дотримання таких вимог пожежної безпеки:

збереження несучої здатності конструкцій протягом визначеного часу;

обмеження поширення вогню та диму в споруді, а також на сусідні споруди і прилеглі території;

забезпечення евакуації людей із споруди або їх рятування в інший спосіб;

забезпечення безпеки рятувальних команд;

Чинний ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ будівельних виробів, будівель і споруд за постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2006 р. N 1764

- . 3) Забезпечення безпеки життя і здоров'я людини та захисту навколишнього природного середовища. Споруда повинна відповідати вимогам законодавства з питань охорони здоров'я людей та навколишнього природного середовища;
 - 4) безпеки експлуатації. У процесі експлуатації споруд повинні бути виключені ризики нещасних випадків;
 - 5) захисту від шуму. Рівень шуму та вібрації у спорудах не повинен перевищувати встановлені норми;
 - 6) економії енергії. Під час проектування, зведення споруди та її обладнання слід забезпечити ефективне використання енергії, необхідної для експлуатації, з урахуванням кліматичних умов.
- ;

Нормативне забезпечення основних вимог безпеки

ДБН В.1.2-6-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Механічний опір та стійкість

ДБН В.1.2-7-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека

ДБН В.1.2-8-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека життя і здоров'я людини та захист навколишнього природного середовища

ДБН В.1.2-9-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека експлуатації

ДБН В.1.2-10-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму

ДБН В.1.2-11-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель і споруд. Економія енергії

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів, гармонізовані з нормами законодавства Європейського Союзу (проект Закону)

Цей **Закон є технічним регламентом**, що встановлює основні вимоги до будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (далі — будівлі та споруди), процедур технічної апробації та декларування будівельних виробів, та розроблений відповідно до консолідованої версії Регламенту ЄС № 305/2011 Європейського Парламенту і Ради, яким встановлено гармонізовані умови для розміщення на ринку будівельних виробів та скасовано Директиву Ради 89/106/ЄЕС

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд,
а також умови для розміщення на ринку
будівельних виробів...

- 8) звіт про технічну апробацію — складений за результатами технічної апробації будівельного виробу документ встановленої форми;
- 11) комісія з технічного регулювання у будівництві (далі — комісія з технічного регулювання) — організація, функцією якої є видача в установленому порядку технічного свідоцтва;
- 12) орган технічної апробації — організація, яка здійснює в установленому порядку технічну апробацію будівельного виробу;
- 13) основні вимоги до будівель та споруд — визначені цим Законом вимоги, дотримання яких під час проектування та будівництва забезпечує придатність для використання будівель та споруд за призначенням протягом строку, передбаченого проектом будівництва;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд,
а також умови для розміщення на ринку
будівельних виробів...

28) технічне свідоцтво — документ, виданий в установленому порядку комісією з технічного регулювання у будівництві для цілей декларування технічних показників будівельного виробу;
Терміни “введення продукції в обіг”, “вилучення продукції з обігу”, “відкликання продукції”, “імпортер”, “надання продукції на ринку”, “продукція”, “розповсюджувач”, “суб’єкти господарювання”, “уповноважений представник”, “користувач” вживаються у значенні, наведеному у Законі України “Про загальну безпечність нехарчової продукції”, термін “державний ринковий нагляд” — у Законі України “Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції”, термін “технічний регламент” — у Законі України “Про технічні регламенти та оцінку відповідності”. ;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів...

Стаття 3. Суб'єкти, що беруть участь у процедурах технічної апробації та декларування будівельних виробів

1. Суб'єктами, що беруть участь у процедурах технічної апробації та декларування будівельних виробів, є:

центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва;

центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері будівництва;

комісія з технічного регулювання;

органи технічної апробації;

виробники будівельних виробів;

уповноважені представники;

імпортери;

розповсюджувачі;

призначені органи;

Бюро з надання технічної інформації. ;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд,
а також умови для розміщення на ринку
будівельних виробів...

Стаття 4. **Комісія з технічного регулювання у будівництві**

1. Комісія з технічного регулювання є юридичною особою публічного права.
2. До складу президії комісії з технічного регулювання входять голова, шість представників базових організацій з науково-технічної діяльності у будівництві, шість представників технічних комітетів стандартизації у сфері будівництва, чотири представники від саморегулювальних організацій у сфері архітектурної діяльності, чотири представники центральних органів виконавчої влади.

Кандидати до складу президії комісії від базових організацій з науково-технічної діяльності у будівництві, технічних комітетів стандартизації у сфері будівництва, саморегулювальних організацій у сфері архітектурної діяльності, обираються та відкликаються зборами керівників відповідних організацій та комітетів.

Членів президії комісії з технічного регулювання призначає та звільняє її голова.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд,
а також умови для розміщення на ринку
будівельних виробів...

- Головою комісії з технічного регулювання може бути призначений громадянин України, який має вищу (профільну будівельну) освіту, управлінський досвід роботи на керівних посадах не менше п'яти років протягом останніх десяти років, обраний з числа кандидатів.

здійснює методично-організаційне забезпечення діяльності органів технічної апробації;

забезпечує взаємодію між органами технічної апробації;

-у разі необхідності подає запит суб'єктам, що беруть участь у процедурах технічної апробації та декларування будівельних виробів, для вирішення неврегульованих питань;

виконує інші функції, передбачені положенням про комісію з технічного регулювання.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- **Стаття 5. Органи технічної апробації**
- 1. Орган технічної апробації є юридичною особою з числа фахових науково-технічних організацій у будівництві

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Стаття 6. Виробники будівельних виробів
- 1. Виробник вводить в обіг лише той будівельний виріб, який відповідає вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів.
- 2. Виробник складає декларацію на підставі технічної документації на будівельний виріб та здійснює маркування знаком відповідності технічному регламенту.
- 3. Виробник зберігає технічну документацію та декларацію не менш як 10 років з моменту введення будівельного виробу в обіг або протягом іншого періоду, визначеного центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері будівництва, на підставі очікуваного життєвого циклу.
- 4. Виробник здійснює процедури, які забезпечують гарантію стабільності задекларованих технічних показників будівельного виробу в процесі виробництва.
- 5. Виробник з метою забезпечення точності, достовірності та стабільності задекларованих технічних показників будівельного виробу проводить випробування зразків та у разі потреби оцінку відповідності або оцінку стабільності технічних показників будівельного виробу, який вводиться в обіг, веде реєстр скарг про невідповідність будівельного виробу таким технічним показникам та інформує про це імпортерів і розповсюджувачів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- 6. Виробник забезпечує маркування будівельного виробу із зазначенням його виду та/або типу, партії або серійного номера чи іншого елемента, що дає змогу ідентифікувати будівельний виріб через розмір або його склад. Необхідна інформація наводиться на упаковці або в супровідному документі.
- 7. Виробник зазначає на будівельному виробі або, якщо це неможливо, на його упаковці, або в супровідному документі власне найменування, зареєстровану торговельну назву або марку будівельного виробу, місцезнаходження своє, імпортера та/або уповноваженого представника (за наявності).
- 8. У разі введення в обіг будівельного виробу виробник зобов'язаний забезпечити його супроводження відповідними інструкціями та інформацією про безпечність, інструкцією щодо пошуку на веб-сайтах декларації, складеними відповідно до законодавства про мови

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- 9. У разі звернення органу державного ринкового нагляду, який провів випробування будівельного виробу, введеного виробником в обіг, і встановив, що будівельний виріб не відповідає декларації та/або іншим вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів, виробник зобов'язаний вжити невідкладних заходів для приведення цього будівельного виробу у відповідність з регламентними технічними умовами або вилучити чи відкликати його. Якщо виріб становить ризик у процесі будівництва та експлуатації, виробник невідкладно інформує про це органи державного ринкового нагляду із зазначенням, зокрема, даних про невідповідність та вжиті коригувальні заходи.
- 10. Після надходження запиту від органу державного ринкового нагляду виробник подає йому складену відповідно до законодавства документацію, що підтверджує відповідність будівельного виробу декларації та іншим вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів. Виробник співпрацює із зазначеним органом на виконання його запиту щодо заходів, яких необхідно вжити для усунення ризиків створення загрози в процесі будівництва і експлуатації будівель та споруд внаслідок введення в обіг будівельного виробу.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Стаття 8. Імпортери і розповсюджувачі
- 1. Перед введенням в обіг будівельного виробу імпортер повинен пересвідчитися у тому, що виробник провів оцінювання стабільності його технічних показників.
- Імпортер повинен пересвідчитися у наявності у виробника технічної документації та декларації відповідно до цього Закону.
- 2. Перед введенням в обіг будівельного виробу імпортер і розповсюджувач повинні пересвідчитися у тому, що будівельний виріб має маркування знаком відповідності технічному регламенту та супроводжується відповідними інструкціями та інформацією про безпеку, складеними відповідно до законодавства про мови.
- 3. Якщо імпортер або розповсюджувач вважає, що будівельний виріб не відповідає декларації та/або іншим вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів, він може вводити цей виріб в обіг лише тоді, коли цей виріб буде приведено у відповідність з декларацією та/або іншими вимогами законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Стаття 7. Уповноважені представники
- 1. Виробник укладає письмовий договір (або надає довіреність) з особою про право діяти від його імені на виконання певних своїх функцій, зокрема:
 - зберігає декларацію і технічну документацію у разі покладення на нього цим виробником та подає їх органу державного ринкового нагляду протягом строку, визначеного в частині третій статті 6 цього Закону; 8
 - подає у разі надходження запиту від органу державного ринкового нагляду документацію, що підтверджує відповідність будівельного виробу декларації та іншим вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів.
- 2. Уповноважений представник не має право складати технічну документацію.
9. У разі звернення органу державного ринкового нагляду, який провів випробування будівельного виробу, введеного виробником в обіг, і встановив, що будівельний виріб не відповідає декларації та/або іншим вимогам законодавства з питань будівель та споруд і будівельних виробів, виробник зобов'язаний вжити невідкладних заходів для приведення цього будівельного виробу у відповідність з регламентними технічними умовами або вилучити чи відкликати його. Якщо виріб становить ризик у процесі будівництва та експлуатації, виробник невідкладно інформує про це органи державного ринкового нагляду із зазначенням, зокрема, даних про невідповідність та вжиті коригувальні заходи.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД
- Стаття 11. Основні вимоги до будівель та споруд
- 1. Технічні завдання з розроблення відповідних регламентних стандартів складаються на виконання основних вимог до будівель та споруд.
- 2. Будівлі та споруди загалом або їх окремі частини повинні бути придатними для використання за призначенням відповідно до вимог будівельних норм щодо забезпечення безпеки життєдіяльності людини протягом усього життєвого циклу будівель та споруд
- Основні вимоги до будівель та споруд деталізуються у будівельних нормах відповідно до об'єкта нормування.

ЗАКОН УКРАЇНИ

● ● ● | Про основні вимоги до будівель та споруд...

- 3. Основними вимогами до будівель та споруд є забезпечення:
 - механічного опору та стійкості;
 - пожежної безпеки;
 - відсутності загрози здоров'ю або безпеці людей та шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;
 - безпеки і доступності у використанні;
 - захисту від шкідливого впливу шуму та вібрації;
 - енергетичної ефективності та збереження тепла;
 - раціонального використання природних ресурсів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд... (Приклади деталізації основних вимог)

- Стаття 17. Забезпечення енергетичної ефективності і збереження тепла
- 1. Будівлі, споруди і системи опалювання, охолодження, освітлення і вентиляції в них повинні бути спроектовані та побудовані таким чином, щоб забезпечувати створення сприятливих та безпечних умов для проживання людини, а витрати енергії під час їх експлуатації були раціональними з урахуванням кліматичних умов місця розташування споруд.
- 2. Будівлі та споруди повинні бути енергоефективними з мінімальним використанням енергії під час будівництва, експлуатації і демонтажу. .

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд ... (Приклади деталізації основних вимог)

- Стаття 18. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів
- 1. Будівлі та споруди повинні бути спроектовані, побудовані і демонтовані таким чином, щоб використання природних ресурсів було раціональним і за можливості забезпечувало:
 - використання будівельних виробів, виготовлених з відходів промислового та будівельного виробництва, продуктів перероблення будівельного лому;
 - зберігання необхідних технічних показників суттєвих характеристик будівельних виробів та конструкцій протягом розрахункового строку експлуатації будівель та споруд;
 - вторинне використання будівельних виробів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- БУДІВЕЛЬНІ ВИРОБИ
- Стаття 20. Суттєві характеристики будівельних виробів
- 1. **Суттєві** характеристики будівельних виробів стосовно основних вимог до будівель та споруд встановлюються у **регламентних технічних умовах**.
- 2. У процесі використання будівельного виробу за призначенням його суттєві характеристики забезпечують дотримання **основних вимог до будівель та споруд**.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Розділ V ДЕКЛАРАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ
- Стаття 21. Складення декларації
- 1. Виробник складає та подає декларацію за встановленою формою під час введення в обіг будівельного виробу, якщо на цей будівельний виріб поширюються регламентні технічні умови.
- 2. Під час складання декларації виробник несе відповідальність за відповідність будівельного виробу задекларованим технічним показникам. За відсутності об'єктивних ознак невідповідності вважається, що декларація, складена виробником, є точною і достовірною.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- 3. Виробник може не скласти декларації під час введення в обіг будівельного виробу, на який поширюється дія регламентного стандарту, якщо:
 - будівельний виріб несерійного виробництва виготовлено індивідуально за спеціальним замовленням як невід'ємну складову будівлі або споруди;
 - будівельний виріб виготовлено на будівельному майданчику з метою його монтажу (використання) у конкретній будівлі або споруді згідно з будівельними нормами;
 - будівельний виріб виготовлено способом, що дає змогу зберегти культурну спадщину з метою реставрації будівлі або споруди, що офіційно охороняється у зв'язку з її особливою архітектурною або історичною цінністю згідно із законодавством.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Розділ VI РЕГЛАМЕНТНІ ТЕХНІЧНІ УМОВИ
- Стаття 25. Регламентні стандарти
- 1. Регламентні стандарти розробляються на підставі технічного завдання.
- 2. У регламентних стандартах наводяться методи, методики та критерії оцінки стабільності технічних показників будівельних виробів та визначаються вимоги до виробничого контролю на підприємстві з урахуванням специфічних умов виробничого процесу будівельного виробу.
- 3. Регламентний стандарт включає технічні дані, необхідні для застосування визначеної схеми оцінювання стабільності технічних показників.

відповідність вимогам яких свідчить про відповідність вимогам технічного регламенту будівельних виробів, будівель та споруд

Переліку включені всі документи із розділу 28 Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні. У зазначених документах не передбачені процедури оцінки відповідності, які визначені Технічним регламентом у зв'язку з їх прийняттям до його затвердження. Одночасно до Переліку включені нормативні документи, які, на погляд розробника, містять вимоги безпеки. При перегляді зазначених документів будуть внесені відповідні положення.

ПЕРЕЛІК

регламентних технічних умов і будівельних норм, відповідність вимогам яких свідчить про відповідність вимогам технічного регламенту будівельних виробів, будівель та споруд

**відповідність вимогам яких свідчить про відповідність
вимогам технічного регламенту будівельних виробів,
будівель та споруд**

Державні будівельні норми України

1. ДБН В.2.2-15-2005
Житлові будинки. Основні положення
2. ДБН В.1.4-1.01-97
Регламентовані радіаційні параметри. Допустимі рівні
3. ДБН В.1.1-7-2002
Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва
4. ДБН В.2.6-31:2006
Теплова ізоляція будівель
5. ДБН В.1.2-2:2006
Навантаження та впливи

Перелік регламентних технічних умов і будівельних норм,

відповідність вимогам яких свідчить про відповідність

вимогам технічного регламенту

Національні стандарти України

6 ДСТУ Б В.2.5-17-2001

Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі та споруди. Труби із структурованого поліетилену для мереж холодного, гарячого водопостачання та опалення. Технічні умови

7. ДСТУ Б В.2.5-18-2001

Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі та споруди. Деталі з'єднувальні з поліпропілену для зварювання нагрітим інструментом врозтруб при будівництві мереж холодного та гарячого водопостачання. Технічні умови

8. ДСТУ Б В.2.5-21-2002

Труби зі структурованого поліетилену з тепловою ізоляцією зі спіненого поліетилену і захисною гофрованою поліетиленовою оболонкою для мереж холодного, гарячого водопостачання та водяного опалення. Технічні умови

9. ДСТУ Б В.2.5-31:2007

Трубопроводи попередньо тепло ізольовані спіненим поліуретаном для мереж гарячого водопостачання та теплових мереж. Труби фасонні, вироби і арматура. Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

**норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...**

10. ДСТУ Б В.2.5-32:2007

Труби безнапірні з поліпропілену, поліетилену, непластифікованого полівінілхлориду та фасонні вироби до них для зовнішніх мереж каналізації будинків і споруд та кабельної каналізації. Технічні умови

11. ДСТУ Б В.2.5-34:2007

Сміттєпроводи житлових і громадських будинків. Загальні технічні умови

12. ДСТУ Б В.2.6-2-95

Конструкції будинків і споруд. Вироби бетонні і залізобетонні Загальні технічні умови

13. ДСТУ Б В.2.6-3-95 (ГОСТ 22233-93)

Профілі пресовані з алюмінієвих сплавів для огорожувальних будівельних конструкцій. Загальні технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

**норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...**

14. ДСТУ Б В.2.6-8-95 (ГОСТ 30245-94)

Профілі сталеві гнуті замкнуті зварні квадратні і прямокутні для будівельних конструкцій. Технічні умови

15. ДСТУ Б В.2.6-9-95 (ГОСТ 24045-94)

Профілі сталеві листові гнуті з трапецевидними гофрами для будівництва. Технічні умови

16. ДСТУ Б В.2.6-11-97

Двері металеві протиударні вхідні в квартири. Загальні технічні умови

17. ДСТУ Б В.2.6-15-99

Вікна та двері полівінілхлоридні. Загальні технічні умови

18. ДСТУ Б В.2.6-21-2000 (ГОСТ 19330-99)

Стояки залізобетонні для опор контактної мережі залізниць. Технічні умови

19. ДСТУ Б В.2.6-23-2001 (ГОСТ 23166-99)

Блоки віконні. Загальні технічні умови.

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

**норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...**

20. ДСТУ Б В.2.6-24-2001 (ГОСТ 24700-99)

Блоки віконні дерев'яні зі склопакетами. Технічні умови

21. ДСТУ Б В.2.6-30:2006

Профілі з алюмінієвих сплавів з термомістками для огорожувальних будівельних конструкцій. Загальні технічні умови

22. ДСТУ Б В.2.7-7-94

Вироби бетонні стінові дрібноштучні. Технічні умови

23. ДСТУ Б В.2.7-8-94

Плити пінополістирольні. Технічні умови

24. ДСТУ Б В.2.7-15-95

Вироби перлітові теплоізоляційні. Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...

25. ДСТУ Б В.2.7-18-95

Бетони легкі. Загальні технічні умови

26. ДСТУ Б В.2.7-24-95

В'яжуче шлаколувне. Технічні умови

27. ДСТУ Б В.2.7-25-95

Бетони важкі шлаколувні. Технічні умови

28. ДСТУ Б В.2.7-36-95

Цегла та камені стінові безцементні. Технічні умови

29. ДСТУ Б В.2.7-43-96

Бетони важкі. Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

норм, відповідність вимогам яких свідчить про

відповідність вимогам технічного регламенту...

30. ДСТУ Б В.2.7-45-96

Бетони ніздрюваті. Технічні умови

31. ДСТУ Б В.2.7-46-96

Цементи загальнобудівельного призначення. Технічні умови

32. ДСТУ Б В.2.7-52-96 (ГОСТ 18124-95)

Листи азбестоцементні плоскі. Технічні умови

33. ДСТУ Б В.2.7-53-96 (ГОСТ 30340-95)

Листи азбестоцементні хвилясті. Технічні умови

34. ДСТУ Б В.2.7-56-96 (ГОСТ 10499-95)

Вироби теплоізоляційні із скляного штапельного волокна

35. ДСТУ Б В.2.7-61-97

Цегла та камені керамічні рядові і лицьові. Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

норм, відповідність вимогам яких свідчить про

відповідність вимогам технічного регламенту...

36. ДСТУ Б В.2.7-73-98

Труби поліетиленові для подачі горючих газів. Технічні умови

37. ДСТУ Б В.2.7-80-98

Цегла та камені силікатні. Технічні умови

38. ДСТУ Б В.2.7-82-98

В'язучі гіпсові. Технічні умови

39. ДСТУ Б В.2.7-85-99 (ГОСТ 22266-94)

Цементи сульфатостійкі. Технічні умови

40. ДСТУ Б В.2.7-88-99 (ГОСТ 1581-96)

Портландцементи тампонажні. Технічні умови

41. ДСТУ Б В.2.7-93-2000

Труби для мереж холодного та гарячого водопостачання із поліпропілену.

Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

**норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...**

42. ДСТУ Б В.2.7-94-2000 (ГОСТ 4640-93)

Вироби із мінеральної вати. Технічні умови

43. ДСТУ Б В.2.7-96-2000 (ГОСТ 7473-94)

Суміші бетонні. Технічні умови

44. ДСТУ Б В.2.7-97-2000 (ГОСТ 7473-94)

Плити із мінеральної вати на синтетичному зв'язуючому теплоізоляційні.

Технічні умови

45. ДСТУ Б В.2.7-98-2000 (ГОСТ 2 1880-94)

Мати прошивні із мінеральної вати теплоізоляційні. Технічні умови

46. ДСТУ Б В.2.7-99-2000 (ГОСТ 22950-95)

Плити мінераловатні підвищеної жорсткості на синтетичному зв'язуючому.

Технічні умови

47. ДСТУ Б В.2.7-101-2000 (ГОСТ 30547-97)

Матеріали рулонні покрівельні та гідроізоляційні. Загальні технічні умови

48. ДСТУ Б В.2.7-103-2000

Мастики будівельні полімерні клеючі латексичні. Технічні умови

49. ДСТУ Б В.2.7-107-2001 (ГОСТ 24866-99)

Склопакети клеєні будівельного призначення. Технічні умови

50. ДСТУ Б В.2.7-108-2001 (ГОСТ 30693-2000)

Матеріали рулонні покрівельні та гідроізоляційні. Загальні технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

норм, відповідність вимогам яких свідчить про

- 42. ДСТУ Б В.2.7-94-2000 (ГОСТ 4640-93)
□ Вироби із мінеральної вати. Технічні умови
- 43. ДСТУ Б В.2.7-96-2000 (ГОСТ 7473-94)
Суміші бетонні. Технічні умови
- 44. ДСТУ Б В.2.7-97-2000 (ГОСТ 7473-94)
Плити із мінеральної вати на синтетичному зв'язуючому теплоізоляційні.
Технічні умови
- 45. ДСТУ Б В.2.7-98-2000 (ГОСТ 2 1880-94)
Мати прошивні із мінеральної вати теплоізоляційні. Технічні умови
- 46. ДСТУ Б В.2.7-99-2000 (ГОСТ 22950-95)
Плити мінераловатні підвищеної жорсткості на синтетичному зв'язуючому.
Технічні умови
- 47. ДСТУ Б В.2.7-101-2000 (ГОСТ 30547-97)
Матеріали рулонні покрівельні та гідроізоляційні. Загальні технічні умови
- 48. ДСТУ Б В.2.7-103-2000
Мастики будівельні полімерні клеючі латексичні. Технічні умови
- 49. ДСТУ Б В.2.7-107-2001 (ГОСТ 24866-99)
Склопакети клеєні будівельного призначення. Технічні умови
- 50. ДСТУ Б В.2.7-108-2001 (ГОСТ 30693-2000)
Мастики покрівельні та гідроізоляційні. Загальні технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

**норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...**

51. ДСТУ Б В.2.7-110-2001 (ГОСТ 30698-2000)

Скло загартоване будівельне. Технічні умови

52. ДСТУ Б В.2.7-112-2002

Цементи. Загальні технічні умови

53. ДСТУ Б В.2.7-115-2002

Скло з низькоюемісійним твердим покриттям. Технічні умови

54. ДСТУ Б В.2.7-116-2002 (ГОСТ 30740-2000)

Матеріали герметизуючі для швів аеродромних покриттів. Загальні технічні умови

55. ДСТУ Б В.2.7-119-2003

Суміші асфальтобетонні і асфальтобетон дорожній та аеродромний.

Технічні умови

56. ДСТУ Б В.2.7-122-2003 (ГОСТ 111-2001)

Скло листове. Технічні умови

57. ДСТУ Б В.2. 7-123-2004 (ГОСТ 30826-2001)

Скло багатошарове будівельного призначення. Технічні умови

Перелік регламентних технічних умов і будівельних

норм, відповідність вимогам яких свідчить про
відповідність вимогам технічного регламенту...

58. ДСТУ Б В.2.7-124-2004

Цемент для будівельних розчинів. Технічні умови

59. ДСТУ Б В.2.7-127:2006

Суміші асфальтобетонні і асфальтобетон щебнево-мастикові. Технічні умови

60. ДСТУ Б В.2.7-128:2006

Добавки активні мінеральні та добавки-наповнювачі до цементу. Технічні умови

61. ДСТУ Б В.2.7-130:2007

Профілі полівінілхлоридні для огорожувальних будівельних конструкцій. Загальні технічні умови

62. ДСТУ Б В.2.7-132:2007

Пінополіуретани монтажні (монтажні піни). Номенклатура показників

Продовження переліку до п.173

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- **Стаття 26. Технічне свідоцтво**
- 1. Технічне свідоцтво встановленої форми видається на будівельний виріб, який не охоплений або не повністю охоплений регламентним стандартом та для якого технічні показники не можуть бути повністю перевірені відповідно до регламентного стандарту у зв'язку з тим, що:
 - на будівельний виріб не поширюється дія регламентного стандарту;
 - регламентний стандарт не містить методу оцінки суттєвої характеристики цього будівельного виробу.
- 2. Технічне свідоцтво містить загальний опис будівельного виробу, сферу його застосування, зареєстровану назву або торговельну марку будівельного виробу, перелік суттєвих характеристик будівельного виробу, код, визначений відповідно до статті 19 цього Закону, а також методи, методики та критерії оцінки стабільності його технічних показників, а також дату видачі технічного свідоцтва.
- Умови виробничого контролю на підприємстві встановлюються в технічному свідоцтві на відповідний будівельний виріб. .

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні вимоги до будівель та споруд, а також умови для розміщення на ринку будівельних виробів

- Стаття 27. Порядок отримання **технічного свідоцтва**
- 1. Технічне свідоцтво видається у разі дотримання таких вимог:
 - прозорість видачі для заінтересованого виробника;
 - визначення в обов'язковому порядку строків придатності будівельного виробу до застосування;
 - врахування обставин щодо захисту комерційної таємниці та забезпечення конфіденційності.
- Видача технічного свідоцтва здійснюється комісією з технічного регулювання на безоплатній основі.

Основні ризики при проектуванні

**Осмислення проекту при підготовванні
контракту та на різних стадіях реалізації**

Буравченко С.Г. , канд.архітектури

Поняття “проект”:

- Проект у розумінні
- Девелопера - Ппд, ПД, Б,Е, О, ОП
- Інженера-консультанта - Ппд, ПД, Б,Е
- **Проектувальника – ПД, Б**
 - Ппд- передпроектні дослідження
 - ПД – проектна документація
 - Б –будівництво
 - Е - експлуатація, управління об’єктом
 - О – досягнення точки окупності об’єкту
 - ОП – отримання прибутку

Поняття “проект”:

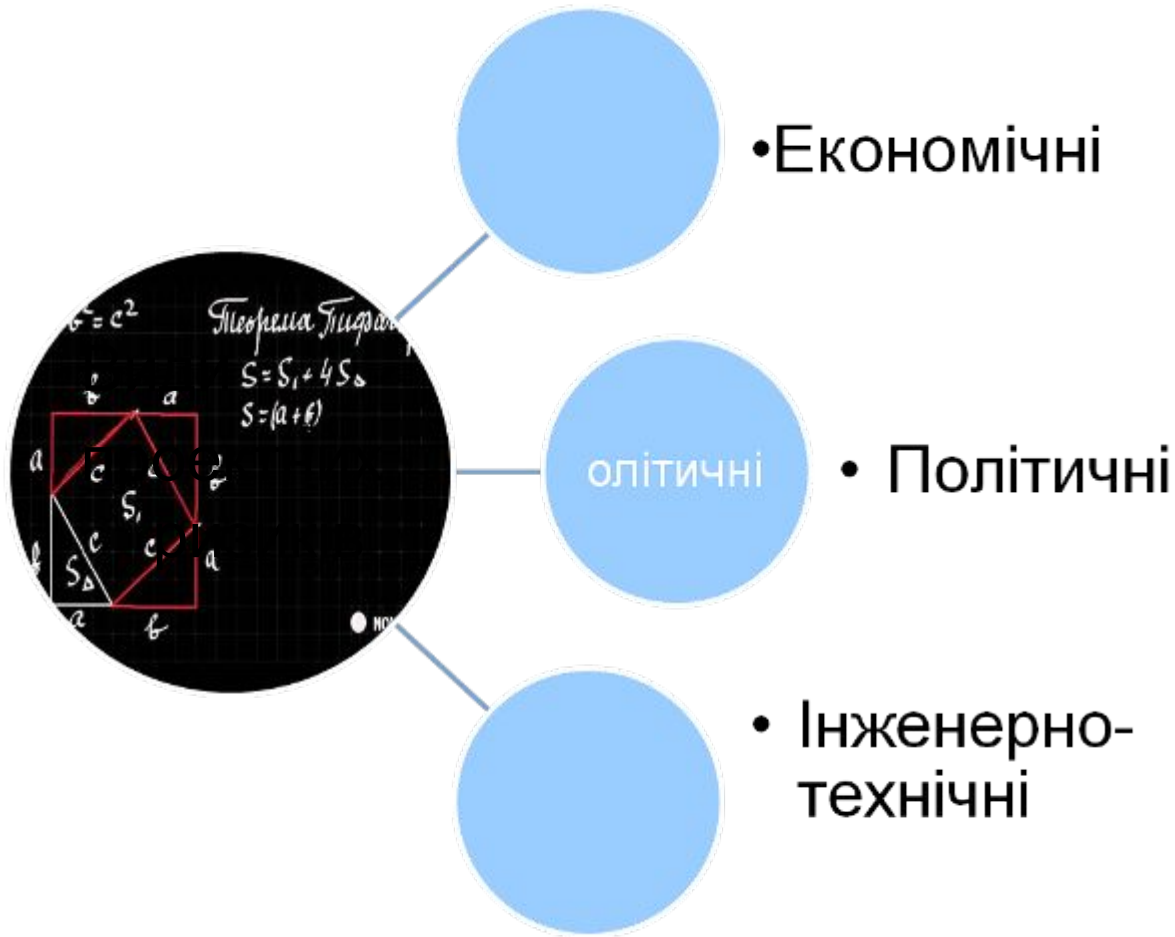
Субєкти реалізації проекту	Ппд	ПД	Б	Е	О,	ОП
Девелопер						
Інженер-консультант						
Проектувальник						

Ппд- передпроектні дослідження ПД – проектна документація

Б –будівництво Е - експлуатація, управління об’єктом

О – досягнення точки окупності об’єкту ОП – отримання прибутку

Види проектних ризиків

Види проектних ризиків

- ▣ **Зовнішні передбачувані ризики при аналізі проекту можна врахувати.** До таких ризиків відносяться:
 - ▣ ринковий ризик через погіршення можливостей одержання сировини, підвищення на неї цін, зміну вимог споживачів продукції, посилення конкуренції тощо;
 - ▣ операційний ризик, пов'язаний з відступом від цілей проекту й неможливістю підтримання управління проектом;
 - ▣ ризик шкідливого екологічного впливу;
 - ▣ ризик негативних соціальних наслідків;
 - ▣ ризик зміни валютних курсів;
 - ▣ ризик непрогнозованої інфляції;
 - ▣ ризик податкового тиску.

Види проектних ризиків

- Внутрішні ризики поділяються на планово-фінансові, пов'язані зі зривом планів робіт і перевитратою коштів, та технічні, пов'язані зі зміною технології, погіршенням якості продукції, помилками в проектно-технічній документації і т.д.
- При аналізі ризиків **важливо виділити групу ризиків, які можуть бути застраховані**. Коли відбувається певна ризикова подія, інвестор має підстави сподіватися на відшкодування втрат, пов'язаних із цим ризиком.

Класифікація проектних ризиків

- За часом прояву:
- ■ **Ризики доінвестиційної фази** (помилковість концепції проекту, неправильний вибір місця реалізації проекту, прийняття помилкового рішення про доцільність інвестування).
- ■ **Ризики інвестиційної фази** (перевищення термінів і вартості будівництва, невиконання контрактних зобов'язань підрядниками і постачальниками) .
- ■ **Ризики експлуатаційної фази** (поява альтернативного продукту, помилки в маркетинговій стратегії, зміна ціни на сировину і матеріали).

Залежність від інвестиційного циклу об'єкту

- По кожній фазі проекту складається **вичерпний перелік факторів ризику**. При цьому кожен фактор характеризується показниками пріоритету та питомої ваги кожного фактора в їх сукупності. Значення пріоритетів і питомих ваг визначаються експертним шляхом.

Розроблення проектно-коштористної документації для розтягнутих у часі будівництва об'єктів

- Підвищена ризиковість проектної діяльності визначається наступними чинниками:
- 1. Довготривалістю процесу реалізації проекту (роки, десятиліття).
- 2. Великою кількістю учасників проекту (замовники, інвестори, постачальники, підрядники і т.д.).
- 3. Складним , комплексним характером проектної діяльності (поєднує наукові, дослідно-конструкторські, проектно-розрахункові, будівельні, виробничі, фінансово-кредитні, страхові та інші форми діяльності).
- 4. Міжнародним характером багатьох проектів (учасники такого проекту можуть бути резидентами різних країн, тому ризики кожної з таких країн інтегруються , підвищуючи загальний ризик проекту).

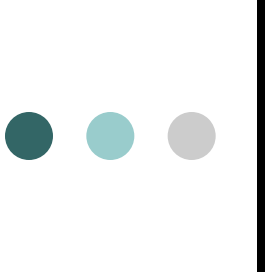
Передбачуваність ризиків

- До *зовні непередбачуваним ризикам інвестиційного проекту* відносяться:
 - несподівані державні заходи регулювання в галузі виробництва, охорони навколишнього середовища, проектних і виробничих нормативів, ціноутворення та оподаткування, землекористування і т.п .;
 - природні катастрофи;
 - злочини (навмисний зрив роботи шляхом відкритого відмови її виконання, погрози розправи, насильства, залякування тощо);
 - несподівані зовнішні ефекти (екологічні та соціальні);
 - зриви у створенні необхідної інфраструктури через банкрутство підрядників, а також через помилки у визначенні цілей проекту.

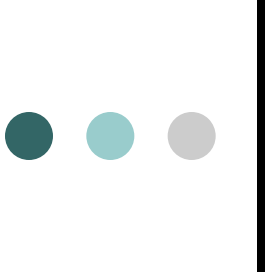
Класифікація проектних ризиків

- **За можливістю захисту:**
- ■ Ризики, які страхують (покриваються за рахунок гаранта, страхувальника, резервних фондів).
- ■ Ризики, які не страхують.
- **4. За мірою впливу на фінансовий стан фірми:**
- ■ **Допустимі** (обумовлюють втрату частини прибутку проекту).
- ■ **Критичні** (обумовлюють втрату майже усього прибутку проекту).
- ■ **Катастрофічні** (спричиняють втрату усього капіталу фірми-замовника і її банкрутство).

Методи управління ризиками

- **Вибір методів і інструментів управління ризиками** (реакції на ризик).
- Відомі **чотири основні методи** управління ризиками:
 - ■ **Скасування** - відмова від певної роботи чи її радикальна зміна, в результаті чого ризик зникає.
 - ■ **Запобігання і контролювання** - активний вплив на чинники ризику і реалізація комплексу заходів, спрямованих на мінімізацію збитків після настання несприятливої події.
 - ■ **Страхування ризику** передбачає зменшення збитків за рахунок фінансової компенсації зі спеціальних страхових фондів.
 - ■ **Поглинання ризику** - акцепт збитків учасником проекту у випадку, коли шкода від несприятливої події незначна.

Інструменти захисту інтересів замовника

- Інструменти захисту інтересів замовника
- проекту можна розподілити на три групи:
 1. **Юридичні** (контрактні) гарантії.
 2. **Фінансово-майнові гарантії:**
 - 1 Банківська гарантія.
 - 2 Фонд утримання.
 - 3 Депонування коштів на спеціальний рахунок.
 - 4 Поручництво.
 - 5 Застава (утримання) майна.
 - 6 Резервні фонди з Страхування ризиків.

Страховання ризиків

- **Страховання виконання підрядних контрактів** передбачає захист від багатьох будівельних ризиків: неякісного виконання будівельних робіт, застосування якісних будівельних матеріалів і конструкцій, нефаховості підрядника, ненадійності будівельних машин і устаткування і т.д.

Страхування ризиків

- ▣ **У більшості зарубіжних країн** страхування будівельно-монтажних ризиків носить **обов'язковий характер**. Не маючи страхового поліса, підрядник не може приступити до виконання своїх обов'язків. Саме **іноземні інвестори почали розвивати в Україні страхову культуру в цій галузі**. Усі будівельні роботи, здійснювані через іноземних підрядників, страхуються, що є одним з основних вимог західних інвесторів

Страхування ризиків

- **Договору страхування** будівельно-монтажних ризиків полягають на період здійснення робіт:
 - - З капітального будівництва, ремонту та реконструкції будівель, споруд;
 - - Монтажу обладнання.
- За угодою сторін **страхова** захист може поширюватися:
 - - На техніку, використовувану при будівельно-монтажних роботах;
 - - Тимчасові будівля та споруди.

Страхування ризиків

- **Величина страхового тарифу залежить:**
 - - Від цінності майна;
 - - Умов експлуатації та зберігання;
 - - Пожежної безпеки на будівельному майданчику;
 - - Наявності охорони та сигналізації;
 - - Режиму роботи на об'єкті будівництва.
- Комплексне страхування "від усіх ризиків" будівельних і монтажних робіт обходиться страхувальнику від 0,3 до 1% проектної вартості, за винятком складних ексклюзивних робіт, де страхові тарифи можуть досягати 8%.

Страхування ризиків

- **Розмір страхової суми** встановлюється виходячи:
- - **З вартості будівельно-монтажних робіт** - по об'єкту будівництва;
- - **Залишкової вартості** - по будівельній техніці;
- - **Фактичних витрат** - по тимчасових будівель і споруд.
- Страхові компанії мають право брати на власне утримання за одним договором страхування ризик, що не перевищує 10% розміру своїх активів, а іншу частину ризику потрібно перестраховувати.
- Страховик відшкодовує збитки **від загибелі, пошкодження майна**, що відбулися в результаті будь-яких раптових і ненавмисних подій на будівельному майданчику (включаючи крадіжки).

Страхування ризиків

- До основних причин великих аварій на будівельних об'єктах в Україні відносяться:
- - Низька якість будівництва та монтажу (42%);
- - Наявність сукупності причин (19%);
- - Незадовільна експлуатація (18%);
- - Низька якість матеріалів і конструкцій (17%);
- - **Прорахунки в проектуванні (4%).**

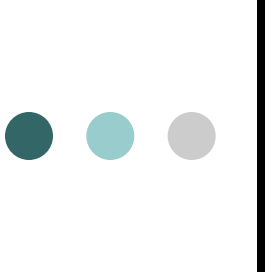
Страхування ризиків

- Згідно зі статистикою Мюнхенського перестраховального товариства найбільший збиток при страхуванні будівельно-монтажних ризиків відбувається:
 - - Через пожежі (70%);
 - - Стихійних лих (18%);
 - - Застосовуваних методів у будівництві (10%);
 - - **Помилкам у проектуванні (2%).**

Інструменти захисту інтересів виконавців

- Інструментами захисту інтересів виконавців (підрядників, постачальників, консультантів) є:
- 1. Юридичні гарантії.
- 2. Банківські гарантії.
- 3. Акредитиви.
- 4. Векселі.
- 5. Страхування..

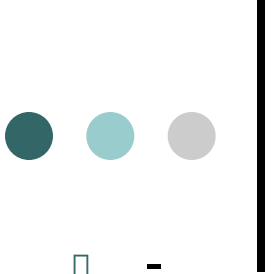
Юридичні (контрактні) гарантії

- Юридичні (контрактні) гарантії - це статті й застереження в тексті контрактів з підрядчиками, консультантами, постачальниками іншими контрагентами. До банківських гарантій належать:
- А) **гарантія повернення авансу** - це зобов'язання банку про повернення авансу (або його невикористаної частини) у разі невиконання підрядчиком (постачальником) своїх контрактних зобов'язань.
- Б) **тендерна гарантія** - передбачає депонування коштів (2-10% вартості майбутнього контракту) учасником торгів підрядів на користь замовника на спеціальний рахунок замовника або надання йому безумовної банківської гарантії для зниження ризику відмови від підписання контракту у випадку перемоги у тендері.

Загальні засоби зниження ризику

- - **страхування проекту** як єдиного комплексу або, якщо це не вдається (через значний ризик українські страхові компанії практично ігнорують цей вид страхових послуг), страхування окремих активів проекту;
- - забезпечення **високої ліквідності інвестицій**. Бажано, щоб активи проекту мали ринковий попит не лише з боку проекту. Це гарантуватиме можливість їх продажу в разі припинення проекту і зменшить збитки від рішення про вихід з проекту. Про ліквідність активів проекту слід вирішити заздалегідь, до прийняття рішення щодо його реалізації;
- - **диверсифікація** — розподіл капіталу за кількома об'єктами (проектами) з метою зниження впливу однієї негативної події на ефективність всієї програми інвестицій. Диверсифікація може здійснюватися також у межах одного проекту: орієнтація на кількох споживачів продукції проекту, організація збуту в різних місцях або регіонах, використання обладнання різних типів тощо;
- - **розподіл проекту на кілька частин** і створення об'єкта інвестування як об'єданого комплексу таких частин. Кожну з частин комплексу можна буде експлуатувати автономно, вона даватиме прибуток і окупатиме витрати. Крім фінансової економії коштів через передчасне введення об'єкта в експлуатацію поетапність забезпечує перевірку комерційної реальності проекту і ранню діагностику доцільності проекту при використанні лише частини капіталу;

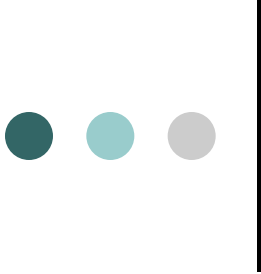

Загальні засоби зниження ризику

- -
- **хеджування** — використання механізмів закріплення договорів на умов у відносинах партнерів на прогнозований період з тим, щоб обидві сторони, які домовляються, "забезпечили тили" в разі негативних змін у кон'юнктурі ринку в майбутньому;
- - своєчасне **планування та створення необхідних резервів і запасів матеріальних та фінансових ресурсів, а також часу;**
- - **кваліфіковане опрацювання договорів і контрактів між партнерами інвестиційного проекту, своєчасне опрацювання в них прав та обов'язків сторін за умов можливих негативних подій і конфліктних ситуацій;**
- - **повноцінне інформаційне забезпечення інвестиційних планів, постійний інформаційний моніторинг ситуації на ринку, у партнерів, споживачів, в економіці країни;**
- - **орієнтація на сфери діяльності з підвищеним рівнем монополізму (регіонального, місцевого) на ринку, на взаємопов'язані виробництва (інтегрований бізнес);**
- - використання загальноприйнятих систем і засобів безпосередньої **охорони майна** проекту..

Основні ризики: інженерний аспект осмислення проекту

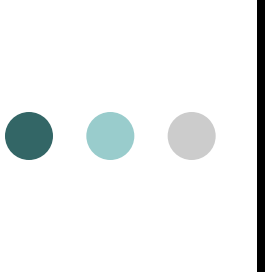
- наявність) складних інженерно-геологічних умов;
- ознаки небезпеки в технології об'єкта будівництва;
- наявність охоронних зон та необхідності оцінки впливу на оточення;
- шумові навантаження та захист від негативних впливів;
- складні конструкції (великопролітні, висотні, трансформовані);
- наявність інженерної інфраструктури та проблеми приєднання до інженерних мереж,
- створення автономних систем.

Ризики: наявність охоронних зон та необхідності оцінки впливу на оточення;

Охоронні зони що часом унеможливлюють або обмежують здійснення інвестиційного проекту:

- від пам'яток архітектури;
- від археологічних об'єктів;
- від магістральних продуктопроводів;
- від ліній електропередач;
- від небезпечних виробництв
- від природоохоронних об'єктів
- прибережно-захисні смуги
- протипожежені відстані

Ризики: наявність централізованих інженерних мереж систем.

- **Зовнішні інженерні мережі**
- Будівельний об'єкт не може існувати повністю автономно. Одним з важливих завдань при зведенні і подальшій експлуатації нового об'єкта є інтеграція його у вже існуючу мережу і підведення до нього зовнішніх інженерних мереж.
- Варто проаналізувати
 - - наявність та потужності існуючих мереж та підстанцій
 - - наявність проектної документації щодо розвитку мереж;
 - - наявність містобудівної документації з розділами щодо розвитку мереж на її відповідність інвестиційним намірам;
 - - наявність партнерів зацікавлених у розвитку інженерної тп транспортної інфраструктури.

Ризики: створення автономних систем.

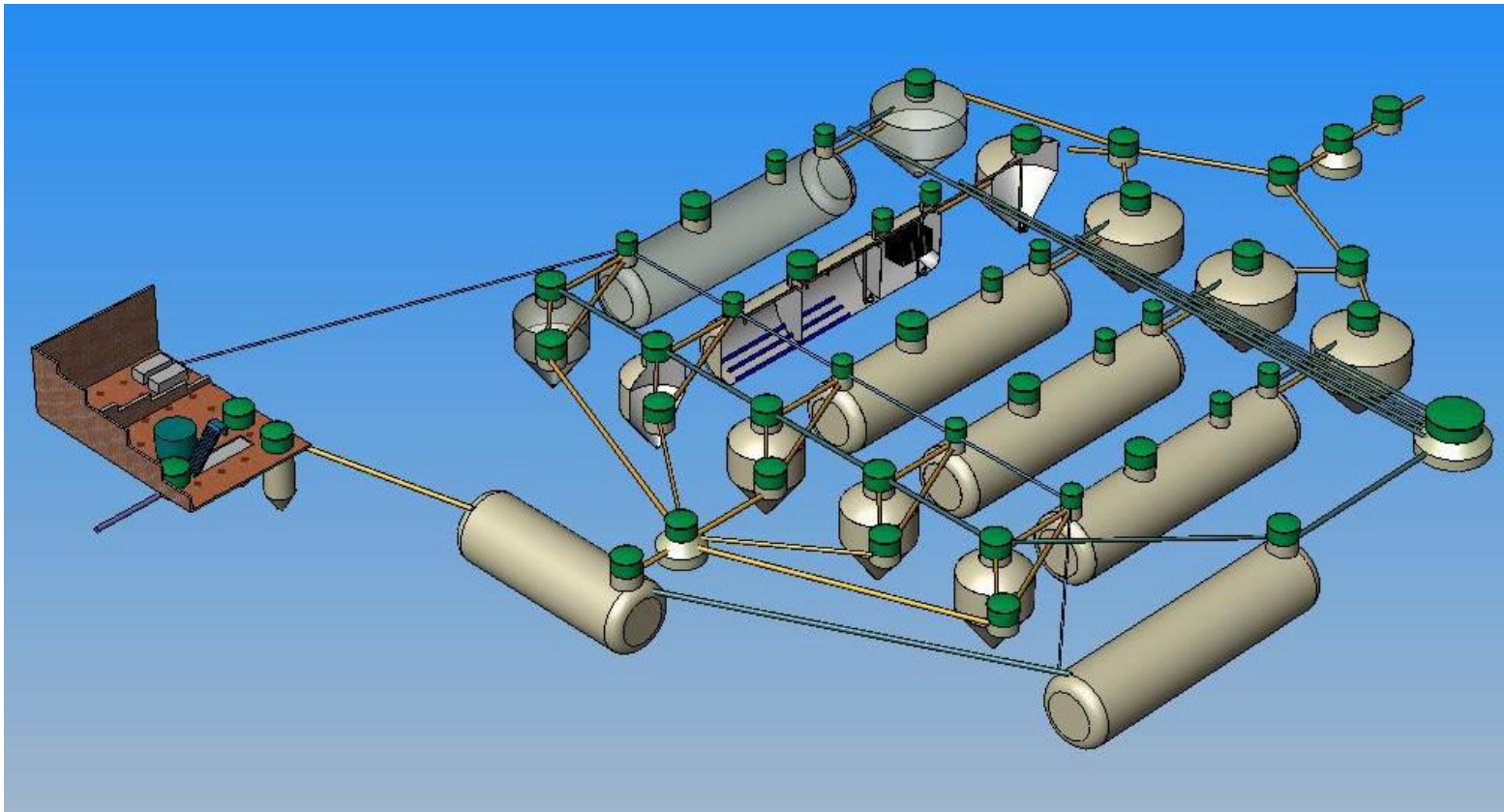
При прийнятті рішення щодо автономних мереж варто вивчити наступні питання:

- вартість обладнання для таких мереж та ефект від його використання;
- наявність території для розміщення обладнання для автономних мереж;
- стабільність ресурсу (сонце, вітер, ґрунтові води та теплота) для функціонування таких мереж;
- - достатність дебету води у ґрунті;
- наявність точки (русла) скидання очищених стоків або концепції використання запасів чистої води;
- відпрацьованість технології акумулювання надлишкової електричної або теплової енергії.

Ризики: створення автономних систем.

Відведення стічних вод

Модуль біологічного очищення стоків на 500м³ на добу

▣ **Дякую за увагу!**

